

MARCALI
VÁROSI
HELYTÖRTÉNETI
MŰZEUM

8700 MARCALI, MŰZEUM KÖZ 5. TEL.: 85/510 520

KAPITÁNY ORSOLYÁNAK

Szalmaissy Sándor tanító, tanár
Pécs. Somogybó, Zamárdiból rármarzik.
1940-es években a Pécsi Püspöki Tanítóképző
Intézet kézimunka tanára. (Sütlekői rócije
1890 kőművi.)

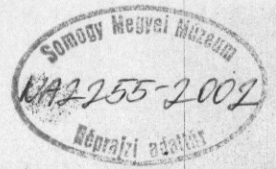
Ésai somogyi pártorok, köztük kiváló
fafaragók. ^{velés} Ő magasabb szinten foglalkozt
a faragást. (Szék, ládikaikat,
kisebb díszfalakat készített.)
(röviden a kőművi)

Saját elméjével és az 1930-as évek-
ben tárgyait úgy adta el a külföldi túlny.
táknak, hogy a szántóparasztai juhászok
megakadályozták, hogy a tanítványjára akárcsak
néhány faragott holmit is amilyen külföldi
kocsi ^{kecske} jönnék, ^{"véletlenül"} ha tartsa a nyáját az útra.
A trükk bevált: a külföldiek az "originál"
pártos faragást jó pénztért megvásárolták.

Ha a mesber neve nem ismert a somogi
múzeumba közeben, javastom, kikutatás
m', mi let vele. Utoljára 1953-54-ben
találkozott vele. Unokája volt.

2002. május 14.

(György Eusö
leírása)

Dömse András faragópásztor

Dömse András faragópásztor

Gyűjtötte:

Eperjessy Ernő

Dömse András faragópásztor

Gyűjtötte: Eperjessy Ernő

Gyűjtés adatai: Nagytótváros / Somogy m. / 1958. júl. 21. özv. Dömse Andrásné

Dömse András 1884-ben született. Pásztorkodásának zömét Tormáson / ~~Ban~~anya m. Hegyháti járás. / mint községi csordás töltötte. 1939-ben költözött szerény vagyonszámbájába Nagytótvárosra. Ekkor már beteges volt. Földműveléssel sohasem foglalkozott.

Dömse András a környék egyik ismert faragópásztor 1941-ben bekövetkezett haláláig.

Főként időtöltésből faragott, de munkáinak mindig akadt vevője is. Pásztorok, cselédek, falusi szegényemberek vették meg munkáit. Ha ideje engedte, - felesége szerint - "mindig ájjennyő vaszakút".

Az első világháború körül és után divatos volt falun az óralánc. Mivel ezt tőle mindig megvásárolták, Dömse András kecskekörömből, marhakörömből, kecskeszarvból főleg óraláncokat és hozzá tartozó "lógót" készített művészi ügyességgel. Halála után ezekből mindössze az a 7 darab maradt meg emlékének felesége birtokában, amit rajzban itt közlök, mivel a fennmaradtakból többet időközben ismerősöknek elajándékoztak. / Nem múzeumnak. /

A láncokat kis késsel faragta, a lyukat bele árral fúrta. Mindegyik tulajdonképpen két részből áll:

1. része az 5-6 szemből álló óralánc.
2. része a díszes "lógó".

A lánc egyik végét az órára akasztották, a másikat a mellény gomblyukába kapcsolták. A lógó a mellényhez kapcsolt részből ered, de külön is választható. Ennek díszítés a célja.

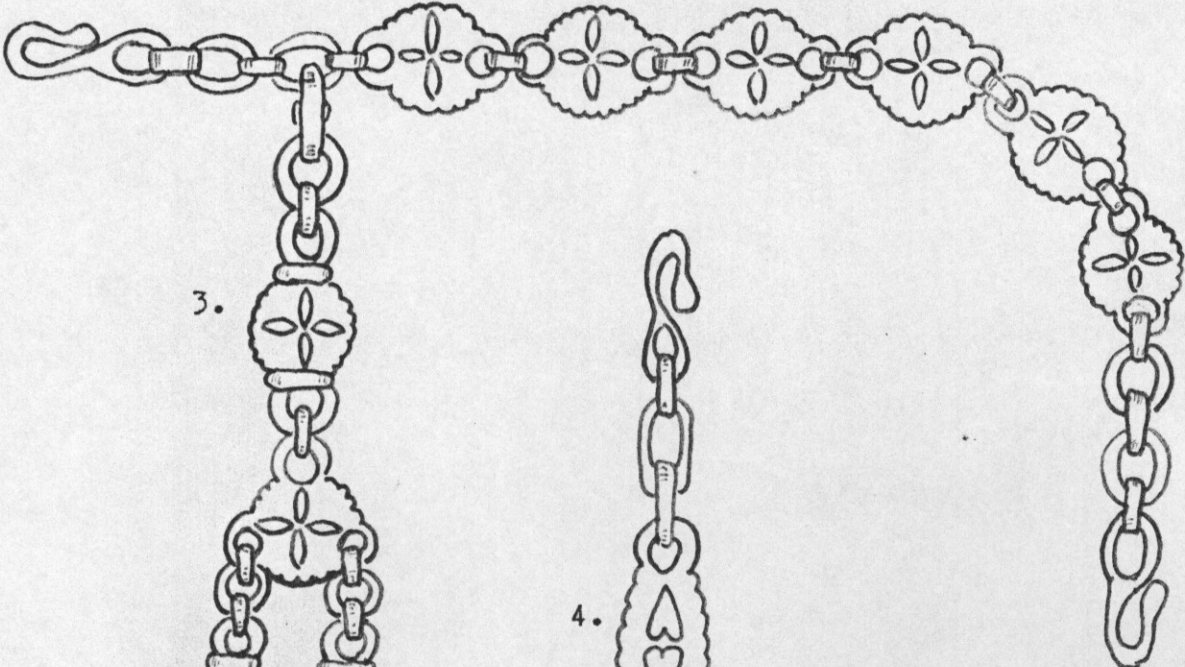
Dömse András művészkedése azonban nemcsak ebben merült ki. Készített csontból sőtartókat, faragott ostor nyelet és furuglát. Ezeket a tárgyakat díszes himzessel látta el. Értett a spanyolozáshoz is. Sajnos ezeket csak a hozzátartozók elbeszéléséből ismerem, mert ezek a tárgyak már a család birtokában nincsenek. Így azokat lerajzolni, vagy a múzeumnak megszerzni nem tudtam. 1 db "furuglát" még találtam ugyan a padlásán, de az teljesen sima. Játsszani rajta már nem tud senki. Fia és lánya azt mondták, hogy fiatal korukban Dömse András furulyázott legtöbbször a bálban. - "Ha táncúni köllött, csak szótunk apánknak, egyik citorázott hozzá, mög csinyátunk fazékba dudát. Mőnt asztán a tánc. Ű még fagyófa levellé is úgy tudott sipúni, hogy yéppen úgy fujta a nótát mind a sippá. Mégha maszkába mőntünk, oda is ékésért bennünket a furuglává."

1.

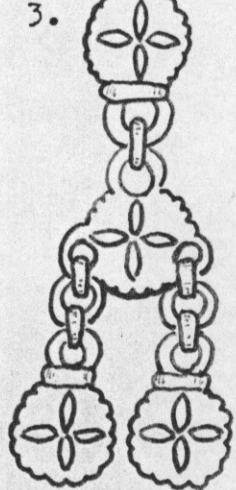

5 szemes óralánc

2.

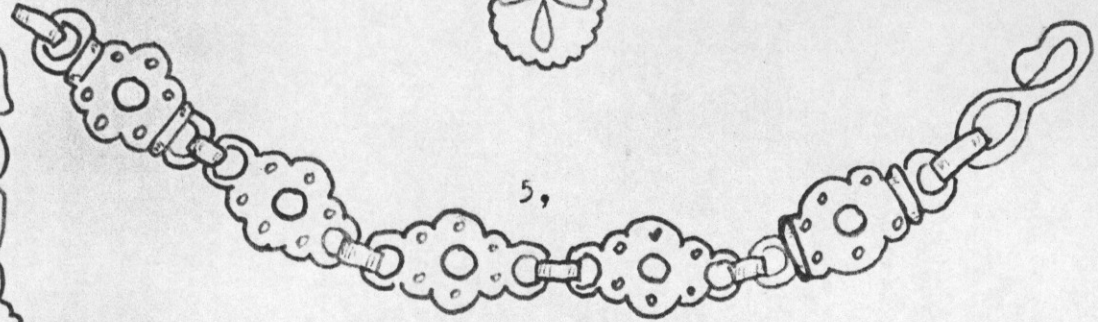
3.

4.

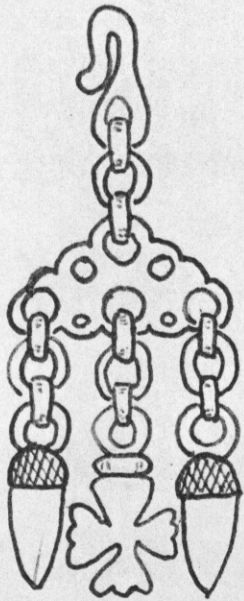
5.

6.

7.

- 1. 5 szemes óralánc
- 2. 6 szemes óralánc
- 3. lóggó
- 4. lóggó
- 5. óralánc
- 6. lóggó
- 7. lóggó

101A